

Efterord

Passepartout — AI og kunsten — Uden titel, 3. årgang 2025

HANNA GERDA BRØNDAL

Ph.d.-studerende

brondal@cc.au.dk

ORCID 0009-0009-9147-9996

Afdeling for Kunsthistorie
Institut for Kommunikation og Kultur
Aarhus Universitet
Danmark

MARIE NAJA LAURITZEN DIAS

Ph.d.-studerende

madi@cc.au.dk

ORCID 009-001-0217-1167

Afdeling for Kunsthistorie
Institut for Kommunikation og Kultur
Aarhus Universitet
Danmark

Siden OpenAI lancerede ChatGPT i november 2022, er kunstig intelligens blevet genstand for en hidtil uset offentlig opmærksomhed. Medierne begyndte at tale om en "AI-revolution", og begreber som *prompt engineering* og *generativ AI* fandt hurtigt vej til den brede offentlighed. I dag er termer som algoritmer, store sprogmodeller, kunstige neurale netværk og *deep learning* blevet del af danskernes dagligdagssprog, samlet under den udbredte betegnelse 'kunstig intelligens' – eller blot: AI. Dette computationelle system har trængt sig ind i stort set alle samfundets domæner, og kunstens verden er ingen undtagelse. I skrivende stund er det dog fortsat de samme problematikker, der genopstår, når kunst-og kulturteoretikere diskuterer forholdet mellem kunst og AI, hvor refleksionerne ofte fastholdes inden for en snæver problemhorisont af mimesis og autenticitet, der fortsat centrerer spørgsmål om, hvorvidt maskinen kan skabe som mennesket, om disse billeder kan bære en aura, eller om AI blot undergraver vores tillid til de billeder og informationer, vi omgiver os med.

I dette særnummer har vi ønsket, at gå hinsides sådanne ontologiske spørgsmål, der indsnævrer samtalen til hvad AI *kan* eller *ikke kan* ud fra menneskets målestok, og i stedet åbne op for alternative måder at percipere, forstå og forestille os kunstens møde med det kunstige. Vi har dermed dedikeret dette års udgivelse af *Uden titel* til AI, hvilket har resulteret i otte spændende artikler, som vi har den stolthed at præsentere.

Lektorerne i Digital design og Informationsvidenskab, Lone Koefoed Hansen og Søren Bro Pold, diskuterer i "Kunstigt nøgen," hvordan generativ AI i Arvida Byströms udgivelse *In the Clouds* (2024) succesfuldt approprierer fjerdebølgefeminismens pointe om at gøre ethvert blik til sit eget.

Hvor Hansen og Pold undersøger AI som en forlængelse af et feministisk æstetisk projekt, vender professor i Museologi Ane Hejlskov Larsen i "Kunstværdi uden kunstner?" blikket mod kunstbegrebets historiske rødder. Her genlæses Julius Langes 1800-talsbegreb om kunstværdi for at belyse de udfordringer, AI-genereret kunst stiller os overfor i dag.

Denne historiske og teoretiske sensibilitet foldes videre ud i lektor i Kunsthistorie Lotte Philipsens artikel "Kunsthistorisk intelligens? – AI som kunsthistoriedisciplinens selvrefleksion," hvor hun sammenholder tre fællestræk ved kunsthistorie og AI – samlingskuratering, betydningstilskrivning og værkanalyse – og dermed gør kunsthistorien selv til genstand for refleksion.

Fra disciplinær selvrefleksion bevæger adjunkt i Æstetik og kultur, Maja Bak Herrie, sig i artiklen "Visuel ignorance og vidensødelæggelse" over i et mere samtidskritisk felt, hvor hun gennem begrebet "visuel ignorance" belyser forholdet mellem tre samtidskunstværker, herunder både skabelsen og ødelæggelsen af viden.

Et historisk perspektiv genoptages hos lektorerne i Kunsthistorie, Laura Katrine Skinnebach og Hans Henrik Lohfert Jørgensen, der i "Det talende hoved: Et animeret

spil om AI-fili og AI-fobi” påviser, hvordan diskursen om AI allerede var til stede i middelalderen. Denne indsigt fører frem til deres ludiske teaterstykke, opført under Kunsthistories årsseminar 2024 ved Aarhus Universitet.

Hvor Skinnebach og Lohfert Jørgensen undersøger fortidens forestillinger om det kunstige, retter Museumsinspektør ved Museum Jorn, Cecilie Marie Dalhoffs “SUPER-CONVERSATION” blikket mod nutiden og museets rolle. Hun ser nærmere på brugen af generativ AI i en museal og kuratorisk kontekst og diskuterer, hvordan teknologien kan åbne for nye formidlingsformer.

I en beslægtet undersøgelse af kunstens infrastruktur ser ph.d i Kunsthistorie Tanya Ravn Ag i “Algoritmer i Kunsten” nærmere på, hvordan den danske samtidskunst har udviklet sig i takt med udbredelsen af algoritmer og nye digitale teknologier.

Afslutningsvis samler kunstner og ph.d.-studerende i Kunsthistorie Asker Bryld Staunæs trådene i “Scripting the Spectacle,” hvor han fremlægger en kritisk analyse af, hvordan magt, teater og teknologi smelter sammen i samtidens “scriptede” virkelighed – og dermed peger på de performative dimensioner af vores omgang med AI.

Med *Uden titel #3: AI og kunsten* åbner disse otte artikler således for nye blikke på forholdet mellem kunst og AI ved at vise, hvordan kunsthistoriske metoder og perspektiver kan bidrage med væsentlige nuanceringer af den offentlige debat om AI – hvordan den påvirker os og former vores sanser.

Vi ønsker jer rigtig god læselyst.